

merev vallási és kulturális hagyományait. Az olajexportból származó állandó bevételek és az USA tartós támogatása mellett még éveken át folytatódhat ez így. Ám amint a szaúdiak elkezdi azt érezni, hogy ezt az ígéretet már nem tartják be – hogy az olajból eredő bevételek, melyek a rendszert működtetik, már nem tudják kielégíteni a hazai igényeket (márpedig ez egyes elemzők szerint már évtizedünk közepe táján bekövetkezhet) – akkor a jövő az ÁI Szaúdok számára valóban bizonytalanává válhat...

A cikk megírásával összefüggő kutatómunkát az International Reporting Project (Washington, D.C.) támogatta.

(The New York Review of Books)

MICHAEL R. GORDON

Háborúban a Fehér Ház és a Pentagon –
egy volt tábornok visszaemlékezései

„My Share of the Task: A Memoir by Stanley A. McChrystal” c. könyv ismertetése (Portfolio / Penguin, 2013)

A Fehér Ház és a Pentagon közötti feszültségek egyértelműen érezhetők voltak már az Obama elnök megválasztása utáni első hónapokban is. Az új elnök hivatalba lépését követően felszínre került az a „sajnálatos bizalomhiánya a Fehér Ház és a Védelmi Minisztérium között, amit leginkább az Afganisztánnal kapcsolatos döntéshozatal okozott”, írja *My Share of the Task: A Memoir* című könyvében az időközben nyugalomba vonult Stanley A. McChrystal vezérezredes, az afganisztáni szövetséges erők korábbi amerikai főparancsnoka.

A könyv szerint a feszültségek gyökerei a McChrystal tábornok parancsnoksága előtti időszakra nyúlnak vissza. A tábornok elődje, David D. McKiernan vezérezredes még George W. Bush elnökségének végén kérte, hogy további 30 000 amerikai katonát küldjenek Afganisztánba. A kérről már az új elnök, Barack Obama dön-

tött, aki 2009 februárjában végül 17 000 katonával Afganisztánba vezénylését hagyta jóvá – ezzel 50%-kal megnövelve az országban állomásozó amerikai csapatok létszámát –, s hozzátette, hogy a jövőbeni csapaterősítésekre vonatkozó döntésekhez további elemzések szükségesek.

A Fehér Ház szempontjából, írja McChrystal tábornok, „ez a döntés logikus volt”. Bár Obama elnök az afganisztáni háborút a Richard N. Haass-tól származó terminológiával élve „szükséges háborúként” azonosította, elnökjelöltként óvatosan fogalmazott az országban való tartós amerikai jelenléttel kapcsolatban.

A Pentagon a fentiekén kívül azonban további 4000 katonával Afganisztánba küldését sürgette, attól tartva, hogy a rendelkezésre álló csapatoknak túl kevés ideje marad arra, hogy visszaszorítsák a tálibokat az augusztusi afganisztáni választások előtt.

A Fehér Ház később jóváhagyta a 4000 katonát, ám az erősítés körül kialakult vita rámutatott egy mélyebb konfliktusra a katonai vezetés és a Fehér Ház között, amely megmaradt azután is, hogy McChrystal tábornok 2009 júniusában átvette a parancsnokságot. Egy hónappal azelőtt McChrystal tábornok részt vett egy „rövid, de barátságos” megbeszélésen Barack Obamával, amelyen azonban az elnök nem szolgált különösebb iránymutatással az afganisztáni amerikai jelenléttel kapcsolatban.

Nem sokkal később McChrystal tábornok meglepődött, amikor James L. Jones, Obama elnök akkori nemzetbiztonsági tanácsadója közölte vele, hogy az Obama-kormányzat nem gondolkodik további csapatok Afganisztánba küldésén, amíg az addig jóváhagyott csapaterősítések eredményességét teljes mértékben ki nem értékelik. Ez ellentmondott annak a tájékoztatásnak, amit McChrystal tábornok korábban Robert M. Gates védelmi minisztertől kapott, miszerint augusztusban be kellett volna nyújtania egy elemzést arról, hogy mennyi katonát kell még várhatóan Afganisztánba küldeni.

Egy 2009 októberében tartott videokonferencián, amelyen McChrystal és Obama elnök Nemzetbiztonsági Tanácsának tagjai vettek részt, újra felszínre kerültek a nézeteltérések. McChrystal tábornok a következőképp foglalta

össze afganisztáni céljait: „Legyőzni a tálibokat. Gondoskodni a lakosság biztonságáról.” Erre az egyik washingtoni tisztségviselő, akinek nevét McChrystal tábornok nem említi, félig-meddig gúnyosan megjegyezte, hogy a tálibok legyőzése túlságosan becsvágyó célnak tűnik, s a tábornoknak e helyett inkább arra kellene összpontosítani, hogy „fokozatosan gyengítse” őket. A következő videokonferencián McChrystal tábornok bemutatott egy prezentációt, melyből egyértelműen kiderült, hogy a tálibok legyőzésének célja Obama elnök beszédeiből és a Fehér Ház stratégiai szemléletéből származik.

McChrystal tábornok úgy vélte, hogy legalább további 40 000 katonára van szükség ahhoz, hogy meggátolják a katonai helyzet további romlását Afganisztánban. 2009 novemberében Obama elnök 30 000 amerikai katonát Afganisztánba vezénylését hagyta jóvá, s hozzátette, hogy megkéri a szövetséges nemzetek kormányait, hogy biztossítsák a fennmaradó 10 ezer katonát. Emellett azt is bejelentette, hogy 2011-ben megkezdődik az amerikai csapatok kivonása Afganisztánból.

McChrystal tábornok elismeri, tartott attól, hogy a kivonulás tervezett időpontjának bejelentése felbátoríthatja a tálibokat. Azt is megjegyzi azonban, hogy nem kérdőjelezte meg a döntést. „Ha úgy éreztem volna, hogy a döntés végzetes lehet a küldetésünk sikere szempontjából, jeleztem volna”, írja könyvében a tábornok.

Aztán jött az az ominózus újságcikk, ami nemcsak parancsnokságának, de katonai pályafutásának is véget vetett... A Rolling Stone magazin 2010. júliusi számában megjelent egy cikk, amely

McChrystal tábornokra és stábjának tagjaira hivatkozva több magas rangú amerikai politikust is kritikus, sőt gúnyos megjegyzésekkel illetett. A cikk által kavart botrány miatt McChrystal felajánlotta lemondását. A könyvből nem derül ki, hogy családott volt-e a tábornok, amikor 2010 júniusának végén, egy rövid (mindössze 20 perces) Fehér Házbeli találkozó után Obama elnök elfogadta a lemondását. Amikor visszatért otthoni állomáshelyére, a Washington állambeli Fort McNairbe, így közölte a hírt a feleségével: „Elmondtam Annie-nek, hogy ezzel vége a hadsereg kötelékében végzett munkámnak.”

Valószínűleg csalódni fognak azok az olvasók, akik a Fehér Ház és a Pentagon közötti belharc részletes krónikáját várják McChrystal könyvétől, azonban a tábornok memoárja így is nagyon érdekes részleteket árul el a katonai tervezéssel kapcsolatos sűrlődásokról, ráadásul épp akkor kerül a könyvesboltok polcaira, amikor az elnök mérlegeli, s talán felülbírálni készül azokat a csapatkiegészítésre vonatkozó igényeket, melyeket a jelenlegi afganisztáni katonai parancsnok, John R. Allen vezérezredes terjesztett be.

Stanley McChrystal, aki a parancsnokságról való lemondását követően nem sokkal nyugállományba vonult, továbbra is nagy tiszteletnek örvend katonai körökben. A nyugállományú tábornok jelenleg a Yale Egyetem tanára; a személyes vezetésről tart előadásorozatot. A kurzus iránti érdeklődést jelzi, hogy 2011-es első meghirdetések a hús szeminárium helyre 250 hallgató jelentkezett...

(The New York Times)

E SZÁMUNK SZERZŐI:

Kóré András tanár, politológus,
Zalaegerszeg
Vahid Yousefi (PhD) mérnök, Budapest
Kóbori Judit közgazdász, Budapest
Hagymási Tamás történész, Budapest
Bartha Ákos (PhD) történész, Debrecen

N. Szabó József egyetemi tanár, Nyíregyháza
Kapronczay Károly történész, Budapest
Palkó László András postai alkalmazott,
Budapest
Bálint Csaba PhD-hallgató, Semmelweis
Egyetem, Mentálhigiéné Intézet